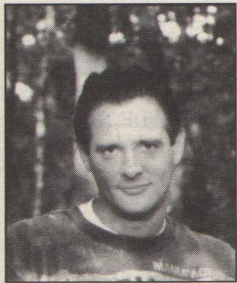

PRIJSVORMING IN KUNST EN ANTIK (III)

Ruim 25 mln voor kunstschat Mauerbach.

Frank Buunk

In ons beroep wordt regelmatig gesproken over de emotionele waarde van kunstvoorwerpen. Hiermee beoogt men de affectie, die mensen voor bepaalde materiële zaken kunnen hebben, in waarde uit te drukken. Deze waarde is echter volstrekt irrationeel, oneconomisch en is eigenlijk nauwelijks op een reëel bedrag te taxeren. Zo kunnen ogenschijnlijk onbetekenende prullaria voor de bezitters ervan grote emotionele waarde hebben; voor geen prijs wordt er afstand van gedaan, terwijl de economische waarde heel gering is. Met name in Engeland worden er regelmatig

fectie van de vroegere bezitter lijkt dan, voor een deel, toch een te objectiveren soort toegevoegde waarde te worden, die door anderen mee kan worden verkocht. Niet voor niets wordt in toenemende mate de 'provenance' breeduit in veilingcatalogi vermeld. Het scheidt, zoals gezegd, meer duidelijkheid over de echtheid van het stuk en het bevestigd de affectie van de vroegere eigenaar.

Benefietveiling Wenen

Over emotionele waarde gesproken, was de Mauerbach-veiling, die eind oktober in Wenen werd gehouden, één van de meest aangrijpende veilingen ooit. Christie's Londen veilde daar in het Museum für angewandte Kunst, een 'oorlogsnalantkunst', schilderijen en kunstvoorwerpen die door de nazi's bij Joodse burgers in beslag waren genomen. Bijna alle kunstwerken die werden geveild, waren nooit opgeëist door de eigenaren of hun erfgenamen en

lot 548: L. Knaus 'In dem Shtetl'. 1894, 108 x 147cm.

enkele uren voordat het 'unheimische' gevoel bij mij verdween en plaatsmaakte voor een grote waardering voor hetgeen de veiling bood. Al die beladen schilderijen bij elkaar kregen iets buitengewoon intrigerends. Dat ik niet de enige was met die positieve waardering, bleek wel op de veiling zelf. De 'estimates', de in de catalogus afgedrukte verwachtingen, waren heel conservatief gesteld, hetgeen een goede veilingpolitiek is wanneer er 'à tout prix' mag worden verkocht. Het lokt potentiële kopers om over te vliegen en leidt op de veiling tot een alert biedgedrag en vinnige biedduels.

Het veilingresultaat overtrof echter de stoutste verwachtingen, met een totaal van 152 miljoen ATS, omgerekend ruim 25 miljoen gulden. Lord Poltmore meldde mij later dat hij zelf, bij de totale 'conservative estimate' van 35 mln ATS (6 mln. gld.), hoogstens - in de top - een opbrengst van 100 mln ATS (17 mln. gld.) had verwacht. Ook op de enkele erotische werken die de veiling rijk was, werd grif geboden. Van J.B. Mallet (1759-1835) ging een aquarel van een minnekozend paar in een boerenschuur, bij een schatting van ATS 100.000, weg voor 483.000 (fl. 80.000). 'Liebespaar beim Spaziergang' van F. Stahl deed 20 keer de 'schatting' met ATS 230.000 (fl. 38.000). Een prachtige collectie Jugendstil erotica van 'Fidus' Hugo Hëppener (1868-1948) kreeg enorme belangstelling. Een watermijn, geknipt op een Viktoria Regia-blad, bracht ATS 400.000 op bij een schatting van slechts 20.000, terwijl 'Fidus' kleine, in typische Jugendstil vormen geschilderde aquarel 'Erfüllung' met ATS 50.000 goed werd gewaardeerd en overging in Nederlands bezit.

Navrant

Ongeveer vijftwintig kavels bevatten vijf tot elf schilderijen van mindere kwaliteit. De bedragen die daarvoor werden neergeteld, waren veel te hoog, soms wel drie keer hoger dan de reële waarde. Per saldo, zo spre-

ken de prijzen, was er een enorme positieve affectie aan de schilderijen van Mauerbach verbonden. Getuige ook het fraaie doek van L. Knaus 'In dem Shtetl'. Deze meest aansprekende Joodse voorstelling van de veiling, overtrof alle verwachtingen met ATS 3.655.000 (ruim 6 ton, een record voor de meester) terwijl de catalogus toch al een realistische richtlijn gaf met ATS 500.000 tot 800.000. Navrant detail was dat de erfgenaam van de vroegere eigenaar, de in Nederland woonachtige Dr Wikler, het schilderij bij de Oostenrijkse autoriteiten had geclaimd, hetgeen niet werd gehonoreerd omdat hij kleine details uit het schilderij zich, na zesenvijftig jaar, niet meer wist te herinneren...

Een wat vreemde eend in de bijt was het hoogst zeldzame sculptuurschilderij van Alexander Archipenko uit 1921 - het enige bekende werk van deze kunstenaar dat niet in museumbezit is en tot nu toe verloren werd gewaand. De rustige schatting, tot

(lot 376) F. Stahl, Liebespaar, paneel, 32 cm.

1 mln. ATS, prikkelde ook mij te bieden op deze, voor die tijd heel moderne, kruising tussen beeld en schilderij: Sculptomalerei. Maar de biedrally schoot tussen twee telefoonbidders al heel snel door naar 4.2 mln ATS (8 ton). Een subliem bloemstilven van A. Mignon (1640-1679) was het kostbaarste stuk van de veiling. Met een opbrengst van 2,1 miljoen gulden werd het toegewezen aan Richard Green uit Londen, een briljante kunstkenner van Joodse afkomst en 's werelds sterkst biedende kunsthandelaar.

De Mauerbach-veiling heeft overduidelijk bewezen dat de 'emotionele waarde' van kunstwerken overtuigend in klinkende munt kan worden omgezet.

Wordt vervolgd.
Frank Buunk

(lot 13) J.B. Mallet, 'Junges Paar in einer Scheune'

veilingen gehouden waarbij de complete inboedel van een kasteel of villa wordt geveild als 'The Property of a Nobleman'. De prijzen die dan worden gerealiseerd zijn vaak aanmerkelijk hoger dan die welke in normale veilingen zouden worden behaald. De oorzaak hiervan moet men, denk ik, zoeken in de grotere zekerheid die de koper heeft omtrent de authenticiteit van het kunstvoorwerp en ook in de elitaire voorkeur en keuze van de adellijke familie die als het ware ermee verkocht wordt. Als het een kasteelveiling van allure betreft, kan daarbij sterker nog dan normaal het geval is, het fenomeen 'emotionele waarde' om de hoek komen kijken. De af-

(lot 381) 'Fidus' H. Hëppener, 'Erfüllung' 1912

lagen jaren lang opgeslagen in het klooster Mauerbach bij Wenen. De opbrengst van de gehele veiling, inclusief de nettoveiling-opbrengst van Christie's, komt ten goede aan de slachtoffers van de holocaust. Toen ik op zondagmorgen vroeg op de kijkdag kwam, werd ik getroffen door een gevoel dat ik nooit tevoren had ervaren. Het had iets angstaanjagends, alsof de hele museumhal met alle kunstschaten op een onverwacht moment zou exploderen. Het bekijken en beoordelen van de schilderijen ging minder geroutineerd dan anders. Camera's zoemden tijdens de verschillende interviews die werden afgenomen. Vanuit de gehele wereld waren er journalisten toegestroomd. Het duurde

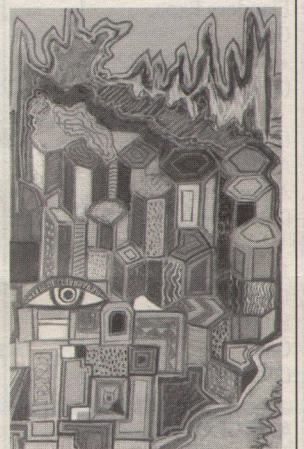
PIEN

kunst • antiek • decor

van splinter & stuurman
reinold stuurman, beëdigd taxateur
grote st. jansstraat 7,
3811 hx amersfoort
tel. 033 4728971
fax 033 4633721
b.g.g. 033 4610501 / 0342 452143
open: di t/m vr. 10.00-17.30
ma. 13.00-17.30, za. 10.00-17.00

atelier De Drie Ringen

Drie Ringensteeg 6
3811 KJ Amersfoort
Tel. 033-4638596

Tevens tentoonstelling in de
nieuwbouw van de
Amersfoortse Verzekeringen.
Stadsring 15 Amersfoort.
Van 6 dec '96 t/m 20 feb '97.
Geopend tijdens kantooruren.

JOOST WILLEMSSEN
Veilingen en Taxaties
Stadsring 30-32, Amersfoort
Telefoon 033 - 4630721 / 4621430

IEDERE MAAND
VEILING

De data van de veiling en kijkdagen worden
telefonisch verstrekt.

Muurhuizen Antiek

Ida
Kreutzer-Boode
& Do.

Antiquairs
meubelen, kleingood,
verlichting, stoffering

Muurhuizen 137, 3811 EE Amersfoort
Tel: 033 4656223/4612780
Open: di t/m zat. 10.00-17.00